

Υπόθεση C-866/19

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

27 Νοεμβρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο, Πολωνία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

19 Σεπτεμβρίου 2019

Αναιρεσείων:

SC

Αντίδικος κατ' αναίρεση:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Ένδικη διαφορά κατόπιν προσφυγής που άσκησε ο SC κατά του Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych (Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, I Υποκαταστήματος στη Βαρσοβία, Τμήματος Διεθνών Συμβάσεων) με αντικείμενο το ύψος συντάξεως γήρατος.

Αντικείμενο και νομική βάση του προδικαστικού ερωτήματος

Αντικείμενο: ερμηνεία του άρθρου 52, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 883/04 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας

Νομική βάση: άρθρο 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Προδικαστικό ερώτημα

Έχει το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 883/04 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, την έννοια ότι ο αρμόδιος φορέας:

α) πρέπει να λαμβάνει υπόψη, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τις αναγνωριζόμενες χωρίς καταβολή εισφορών περιόδους ασφαλίσεως έως, κατ' ανώτατο όριο, το ένα τρίτο του συνόλου των περιόδων ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν βάσει του εθνικού δικαίου και των νομοθεσιών των άλλων κρατών μελών με καταβολή εισφορών (στο εξής: περίοδοι εισφορών), για τον προσδιορισμό τόσο του θεωρητικού ποσού (σημείο i) όσο και του πραγματικού ποσού (σημείο ii) της παροχής ή

β) πρέπει να λαμβάνει υπόψη, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τις αναγνωριζόμενες χωρίς καταβολή εισφορών περιόδους ασφαλίσεως έως, κατ' ανώτατο όριο, το ένα τρίτο του συνόλου των περιόδων εισφορών που πραγματοποιήθηκαν βάσει του εθνικού δικαίου και των νομοθεσιών των άλλων κρατών μελών, μόνο για τον προσδιορισμό του θεωρητικού ποσού (σημείο i) και όχι για τον προσδιορισμό του πραγματικού ποσού (σημείο ii) της παροχής ή

γ) δεν πρέπει να λαμβάνει υπόψη, για τον προσδιορισμό είτε του θεωρητικού ποσού (σημείο i) είτε του πραγματικού ποσού (σημείο ii) της παροχής, τις περιόδους ασφαλίσεως σε άλλο κράτος μέλος, κατά τον υπολογισμό του προβλεπόμενου από το εθνικό δίκαιο ανώτατου ορίου των αναγνωριζόμενων χωρίς καταβολή εισφορών περιόδων ασφαλίσεως;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ 2004, L 166, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 883/2004).

Κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. εκδ. 05/001, σ. 73, στο εξής: κανονισμός 1408/71).

Απόφαση Η6 της 16ης Δεκεμβρίου 2010 για την εφαρμογή ορισμένων αρχών, όσον αφορά στον συνυπολογισμό περιόδων δυνάμει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ 2011, C 45, σ. 5, στο εξής: απόφαση Η6).

Παρατιθέμενες εθνικές διατάξεις

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Νόμος της 17ης Δεκεμβρίου 1998 περί συντάξεων γήρατος και αναπηρίας που καταβάλλονται από το ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων (Dz. U. του 2018, θέση 1270, όπως τροποποιήθηκε, στο εξής: νόμος περί συντάξεων)

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της κύριας διαδικασίας

- 1 Με απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2014, το Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Warszawie (στο εξής: συνταξιοδοτικό όργανο) χορήγησε, από τις 5 Νοεμβρίου 2013, στον SC (ασφαλισμένο) σύνταξη γήρατος βάσει των διατάξεων του νόμου περί συντάξεων και του κανονισμού 883/2004.
- 2 Προκειμένου να διαπιστώσει αν θεμελιώνεται συνταξιοδοτικό δικαίωμα λόγω γήρατος, το συνταξιοδοτικό όργανο εφάρμοσε την ακόλουθη μέθοδο. Πρώτον, προσδιόρισε τη διάρκεια των πολωνικών περιόδων εισφορών (104 μήνες). Δεύτερον, συνυπολόγισε στον συνολικό χρόνο ασφαλίσεως τις αναγνωριζόμενες στην Πολωνία περιόδους ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών, των οποίων η διάρκεια αντιστοιχούσε στο 1/3 των περιόδων για τις οποίες είχαν καταβληθεί εισφορές στην Πολωνία (34 μήνες). Τρίτον, δεδομένου ότι ο ασφαλισμένος δεν είχε συμπληρώσει, βάσει των πολωνικών περιόδων ασφαλίσεως, τον κατ' ελάχιστον απαιτούμενο χρόνο ασφαλίσεως για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, το συνταξιοδοτικό όργανο προσέθεσε στον χρόνο ασφαλίσεως στην ημεδαπή τις περιόδους εισφορών που είχαν πραγματοποιηθεί στις Κάτω Χώρες (269 μήνες).
- 3 Ο συνολικός χρόνος ασφαλίσεως που καθορίστηκε κατ' αυτόν τον τρόπο (περίοδοι εισφορών στην ημεδαπή + περίοδοι ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών στην ημεδαπή + περίοδοι εισφορών στην αλλοδαπή) ελήφθη στη συνέχεια υπόψη για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της παροχής βάσει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004. Το δε πραγματικό ποσό της παροχής υπολογίστηκε κατ' αναλογίαν της διάρκειας των 138 μηνών ασφαλίσεως στην Πολωνία (στους οποίους περιλαμβάνονταν οι περίοδοι εισφορών και οι αναγνωρισμένες χωρίς καταβολή εισφορών περιοδοι ασφαλίσεως που αντιστοιχούσαν στο 1/3 των περιόδων εισφορών στην ημεδαπή) προς τους συνολικώς 407 μήνες ασφαλίσεως στην Πολωνία και στην αλλοδαπή (Κάτω Χώρες). Στη βάση αυτή υπολογίστηκε ότι έπρεπε να καταβληθεί στον ασφαλισμένο το 33,9 % του θεωρητικού ποσού της παροχής ύψους 974,78 πολωνικών ζλότι (στο εξής: PLN), δηλαδή παροχή ύψους 335,81 PLN.
- 4 Ο ασφαλισμένος άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής, με την οποία ζητούσε, μεταξύ άλλων, να ληφθούν υπόψη μεγαλύτερης διάρκειας περιοδοι ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών στην ημεδαπή. Το Sąd Okręgowy w

Warszawie (περιφερειακό πρωτοβάθμιο δικαστήριο Βαρσοβίας) απέρριψε την προσφυγή με απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2015.

- 5 Ο ασφαλισμένος άσκησε έφεση κατά της απόφασης του Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακού πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Βαρσοβίας). Με απόφαση της 9ης Αυγούστου 2017, το Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείο Βαρσοβίας), παραπέμποντας στην απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Μαρτίου 2011, Tomaszewska, C-440/09, EU:C:2011:114 (στο εξής: απόφαση Tomaszewska), μεταρρύθμισε την εκκαλούμενη απόφαση ως εξής: για τον υπολογισμό του ύψους της παροχής που δικαιούται ο ασφαλισμένος, το εν λόγω δικαστήριο αναγνώρισε περιόδους ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών που αντιστοιχούσαν στο 1/3 των περιόδων εισφορών, τις οποίες υπολόγισε βάσει του συνόλου των περιόδων εισφορών που είχαν πραγματοποιηθεί στην Πολωνία και στις Κάτω Χώρες.
- 6 Το συνταξιοδοτικό όργανο άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης του Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείου Βαρσοβίας), κατά το μέρος που το εν λόγω δικαστήριο είχε υποχρεώσει το συνταξιοδοτικό όργανο να υπολογίσει την παροχή, βάσει του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004, λαμβάνοντας υπόψη μεγαλύτερης διάρκειας περιόδους ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών στην ημεδαπή.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 7 Ο ασφαλισμένος προσάπτει στο συνταξιοδοτικό όργανο ότι, για τον καθορισμό του καταβλητέου στον ασφαλισμένο ποσού της παροχής, δεν εφάρμοσε το άρθρο 45 του κανονισμού 1408/71 όπως αυτό έχει ερμηνευθεί με την απόφαση Tomaszewska. Και τούτο διότι το ως άνω όργανο έλαβε υπόψη τις περιόδους ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών που αντιστοιχούσαν στο 1/3 των περιόδων εισφορών που είχαν πραγματοποιηθεί μόνο στην Πολωνία, ενώ σύμφωνα με την απόφαση Tomaszewska θα έπρεπε να λάβει υπόψη τις εν λόγω περιόδους που αντιστοιχούσαν στο 1/3 των περιόδων εισφορών που είχαν πραγματοποιηθεί αθροιστικά στην Πολωνία και στις Κάτω Χώρες.
- 8 Αντιθέτως, το συνταξιοδοτικό όργανο υποστηρίζει, πρώτον, ότι δεν χωρεί εν προκειμένω εφαρμογή της ερμηνείας του άρθρου 45 του κανονισμού 1408/71. Για να διαπιστωθεί αν ο ασφαλισμένος δικαιούται να λάβει σύνταξη γήρατος αρκεί, συνεπώς, να προστεθούν στις πολωνικές περιόδους ασφαλίσεως (περίοδους εισφορών και αναγνωριζόμενες χωρίς καταβολή εισφορών περιόδους ασφαλίσεως έως το 1/3 των περιόδων εισφορών στην ημεδαπή) οι περίοδοι ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν σε άλλα κράτη μέλη. Κατά την άποψη του συνταξιοδοτικού οργάνου, η απόφαση Tomaszewska μπορεί να εφαρμοστεί μόνον εάν διαπιστωθεί, αφού πρώτα υπολογισθεί ο χρόνος ασφαλίσεως με τη μέθοδο που εφαρμόστηκε εν προκειμένω, ότι ο ασφαλισμένος δεν έχει συμπληρώσει τον κατ' ελάχιστον απαιτούμενο χρόνο ασφαλίσεως. Μόνον τότε μπορούν οι περίοδοι εισφορών στην αλλοδαπή να προστεθούν στις εθνικές περιόδους εισφορών και να υπολογισθεί η μέγιστη διάρκεια των αναγνωριζόμενων στην ημεδαπή περιόδων ασφαλίσεως

χωρίς καταβολή εισφορών (1/3 των περιόδων εισφορών) βάσει του συνολικού χρόνου ασφαλίσεως (στην ημεδαπή και στην αλλοδαπή). Δεύτερον, η απόφαση Tomaszewska αφορά την ερμηνεία του άρθρου 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 (το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 6 του κανονισμού 883/2004), και όχι την ερμηνεία του άρθρου 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 (το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 52 του κανονισμού 883/2004). Τρίτον, η εφαρμογή της ερμηνείας του άρθρου 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 που διαλαμβάνεται στην απόφαση Tomaszewska θα είχε ως αποτέλεσμα τη συνεκτίμηση πολωνικών περιόδων ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών μεγαλύτερης διάρκειας από την προκύπτουσα βάσει του πολωνικού δικαίου, πράγμα το οποίο θα κατέληγε, αφενός, σε μεγαλύτερη συμμετοχή του πολωνικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως στην οφειλόμενη προς τον ασφαλισμένο παροχή και, αφετέρου, σε μικρότερη συμμετοχή στη χρηματοδότηση της εν λόγω παροχής εκ μέρους του ασφαλιστικού συστήματος του άλλου κράτους μέλους στο οποίο και καταβάλλονταν οι εισφορές του ασφαλισμένου για πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα απ' ό τι στο πολωνικό σύστημα. Τέταρτον, από το σημείο 2 της αποφάσεως Η6 προκύπτει ότι οι περίοδοι που κοινοποιούνται από τους ασφαλιστικούς φορείς άλλων κρατών μελών συνυπολογίζονται χωρίς να αμφισβητείται η αξία τους και, επομένως, ο πολωνικός ασφαλιστικός φορέας δεν μπορεί να οφείλει να λάβει υπόψη περιόδους ασφαλίσεως στην ημεδαπή μεγαλύτερης διάρκειας (λόγω προσθήκης περιόδων ασφαλίσεως στην αλλοδαπή), από την προκύπτουσα βάσει του εθνικού δικαίου.

Συνοπτική έκθεση των λόγων της παραπομπής

- 9 Κατά την άποψη του Sąd Najwyższy (Ανώτατου Δικαστηρίου), το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004 μπορεί να ερμηνευθεί με τρεις διαφορετικούς τρόπους, οι οποίοι παρατίθενται στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα.
- 10 Η πρώτη ερμηνευτική επιλογή στηρίζεται στην απόφαση Tomaszewska. Από την απόφαση αυτή συνάγεται ότι το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 έχει την έννοια ότι, «κατά τον καθορισμό της ελάχιστης περιόδου ασφαλίσεως που απαιτεί το εθνικό δίκαιο για την εκ μέρους διακινουμένου εργαζομένου απόκτηση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, ο αρμόδιος φορέας του οικείου κράτους μέλους πρέπει να λάβει υπόψη, για τον καθορισμό του ορίου που δεν μπορούν να υπερβαίνουν οι περίοδοι μη καταβληθεισών εισφορών σε σχέση με τις περιόδους καταβληθεισών εισφορών, όπως αυτό προβλέπεται από τη νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους, όλες τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου του διακινουμένου εργαζομένου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που πραγματοποιήθηκαν εντός άλλων κρατών μελών». Το Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείο Βαρσοβίας) ακολούθησε την ερμηνεία αυτή και για τον προσδιορισμό των ποσών που μνημονεύονται στο άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004.

- 11 Το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) επισημαίνει ότι, κατά το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004, το θεωρητικό ποσό της παροχής ισούται προς την παροχή την οποία θα μπορούσε να διεκδικήσει ο ενδιαφερόμενος, εάν όλες οι περιόδους ασφαλίσεως που έχουν πραγματοποιηθεί δυνάμει των νομοθεσιών των άλλων κρατών μελών είχαν πραγματοποιηθεί δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει ο φορέας κατά την ημερομηνία εκκαθαρίσεως της παροχής. Κατά την άποψη του Sąd Najwyższy (Ανώτατου Δικαστηρίου), η εν λόγω διάταξη του κανονισμού 883/2004 αντιστοιχεί στη ρύθμιση του άρθρου 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 (γυν άρθρο 6 του κανονισμού 883/2004). Τούτο σημαίνει ότι μπορεί να ερμηνευθεί όπως ορίζει η απόφαση Tomaszewska.
- 12 Το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004 προβλέπει σαφώς ότι το θεωρητικό ποσό της παροχής πρέπει να υπολογίζεται, κατά πλάσμα δικαίου, κατά τρόπο ώστε όλες οι περιόδους ασφαλίσεως που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλα κράτη μέλη να εκλαμβάνονται σαν να έχουν πραγματοποιηθεί στην Πολωνία. Καθόσον δε, βάσει της ρυθμίσεως του πολωνικού δικαίου, πρώτα υπολογίζονται οι περιόδους εισφορών και μόνο μετά από τον εν λόγω υπολογισμό προσδιορίζεται το ανώτατο όριο του 1/3 των αναγνωριζόμενων χωρίς καταβολή εισφορών περιόδων ασφαλίσεως, το ως άνω πλάσμα δικαίου και η εφαρμογή της ερμηνείας που διαλαμβάνεται στην απόφαση Tomaszewska οδηγούν στο συμπέρασμα ότι πρέπει πρώτα να προστεθούν οι πολωνικές και οι ολλανδικές περιόδους εισφορών και μόνο μετά την άθροιση αυτή να υπολογιστεί το 1/3 των περιόδων εισφορών ως ανώτατο όριο των αναγνωριζόμενων στην Πολωνία περιόδων ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών. Το θεωρητικό ποσό της παροχής που προκύπτει με αυτόν τον τρόπο είναι μεγαλύτερο, διότι είναι μεγαλύτερος ο συνολικός χρόνος ασφαλίσεως που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του.
- 13 Στην υπό κρίση υπόθεση, η ως άνω ερμηνεία θα σήμαινε την επέκταση της διάρκειας του χρόνου ασφαλίσεως από 407 μήνες σε 445 μήνες (104 μήνες των περιόδων εισφορών + 72 μήνες των αναγνωριζόμενων χωρίς καταβολή εισφορών περιόδων ασφαλίσεως με ανώτατο όριο το 1/3 των περιόδων εισφορών, υπολογιζόμενο βάσει του αθροίσματος των ημεδαπών και ολλανδικών περιόδων εισφορών που είναι 373 μήνες + 269 μήνες των ολλανδικών περιόδων εισφορών).
- 14 Σε περίπτωση εφαρμογής της ερμηνείας αυτής στην προκείμενη περίπτωση, θα μεγάλωνε η διάρκεια των αναγνωριζόμενων στην Πολωνία περιόδων ασφαλίσεως που θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη. Θα μεγάλωνε, επομένως, και η «διάρκεια των περιόδων οι οποίες πραγματοποιήθηκαν» στην Πολωνία σε σχέση με τη συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν δυνάμει της πολωνικής και της ολλανδικής νομοθεσίας (άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο (ii), του κανονισμού 883/2004) από 138 μήνες (104 μήνες των περιόδων εισφορών + 34 μήνες των αναγνωριζόμενων χωρίς καταβολή εισφορών περιόδων ασφαλίσεως) σε 176 μήνες (104 μήνες των περιόδων εισφορών + 72 μήνες των αναγνωριζόμενων χωρίς καταβολή εισφορών περιόδων ασφαλίσεως). Κατά συνέπεια, θα μεγάλωνε και το ποσοστό συμμετοχής του πολωνικού φορέα

στην καταβαλλόμενη παροχή (στο πλαίσιο της αναλογικής παροχής), το οποίο θα ανερχόταν από 33,9% σε 39,5% (αντί για 138:407 μήνες θα ήταν 176:445 μήνες). Ο ασφαλισμένος θα ελάμβανε, επομένως, υψηλότερη παροχή από τον πολωνικό αρμόδιο φορέα.

- 15 Η ως άνω ερμηνεία του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004 στηρίζεται στην παραδοχή ότι η απόφαση Tomaszewska δεν εφαρμόζεται μόνο σε περιπτώσεις που αφορούν τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, αλλά και σε εκείνες που αφορούν τον υπολογισμό του ύψους της σχετικής παροχής. Υπέρ της παραδοχής αυτής συνηγορεί το γεγονός ότι με την ερμηνεία αυτή διατηρείται η συνοχή μεταξύ των κανόνων υπολογισμού του χρόνου ασφαλίσεως γήρατος που απαιτείται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και των κανόνων υπολογισμού του χρόνου ασφαλίσεως που απαιτείται για τον καθορισμό του ύψους της σχετικής παροχής.
- 16 Καθόσον, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η περιλαμβανόμενη στο άρθρο 45 του κανονισμού 1408/71 (νυν άρθρο 6 του κανονισμού 883/2004) φράση «σαν να επρόκειτο για περιόδους που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία που αυτός εφαρμόζει» έχει την έννοια ότι το πολωνικό συνταξιοδοτικό όργανο πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις αναγνωριζόμενες στην Πολωνία περιόδους ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών έως, κατ' ανώτατο όριο, το 1/3 των πολωνικών και αλλοδαπών περιόδων εισφορών, ομοίως πρέπει να ερμηνευθεί και η ανάλογα διατυπωθείσα διάταξη του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004 («εάν όλες οι περίοδοι ασφάλισης [...] έχουν πραγματοποιηθεί δυνάμει των νομοθεσιών [...])»). Και τούτο διότι και στις δύο περιπτώσεις προβλέπεται, κατά πλάσμα δικαίου, ότι οι περίοδοι ασφαλίσεως σε άλλα κράτη μέλη εκλαμβάνονται ως περίοδοι ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν στην Πολωνία.
- 17 Το Δικαστήριο φαίνεται να υιοθετεί αυτή την ερμηνευτική προσέγγιση του άρθρου 52 του κανονισμού 883/2004 στη σκέψη 42 της αποφάσεως της 7ης Δεκεμβρίου 2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16 (EU:C:2017:946). Με την εν λόγω απόφαση αποφάνθηκε ότι από την αντίστοιχη διάταξη του κανονισμού 1408/71 προκύπτει ότι ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει το θεωρητικό ποσό της παροχής την οποία δικαιούται ο ενδιαφερόμενος «ως εάν όλες οι περίοδοι απασχολήσεως που πραγματοποίησε σε διαφορετικά κράτη μέλη είχαν πραγματοποιηθεί στο κράτος μέλος του αρμόδιου φορέα». Σε άλλες αποφάσεις, το Δικαστήριο χρησιμοποιεί τη φράση «ως εάν ο ασφαλισμένος είχε ασκήσει όλη του την επαγγελματική δραστηριότητα αποκλειστικώς στο οικείο κράτος μέλος» (αποφάσεις της 21ης Ιουλίου 2005, Koschitzki, C-30/04, EU:C:2005:492, σκέψη 27; της 21ης Φεβρουαρίου 2013, Concepción Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, σκέψη 41 και της 26ης Ιουνίου 1980, Menzies, 793/79, EU:C:1980:172, σκέψη 10).
- 18 Το Δικαστήριο δέχεται επίσης ότι η αρχή της εθνικής μεταχειρίσεως δεν σημαίνει ότι από τον χρόνο ασφαλίσεως αποκλείονται οι περίοδοι που έχουν αναγνωρισθεί ως περίοδοι ασφαλίσεως σε άλλα κράτη μέλη (όπως, για παράδειγμα, περίοδοι

στρατιωτικής υπηρεσίας, απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1993, *Fabrizii κ.λπ. κατά Office national des pensions*, C-113/92, EU:C:1993:930, σκέψη 25), ακόμη και αν οι περίοδοι αυτές δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη βάσει του δικαίου του κράτους μέλους του αρμόδιου φορέα. Η άποψη αυτή συνηγορεί ενδεχομένως – *a contrario* – υπέρ της αναγνώρισεως πολωνικών περιόδων ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών μεγαλύτερης διάρκειας από την προκύπτουσα βάσει του εθνικού δικαίου.

- 19 Υπέρ της ως άνω ερμηνείας του άρθρου 52 του κανονισμού 883/2004 συνηγορεί ενδεχομένως και η γενική αρχή την οποία ακολουθεί το Δικαστήριο κατά την ερμηνεία των διατάξεων του κανονισμού αυτού, κατά την οποία οι διατάξεις του πρέπει να ερμηνεύονται σε συνάρτηση με τον σκοπό του άρθρου 45 ΣΛΕΕ, (πρώην άρθρο 39 [48] ΣΕΚ). Ο σκοπός αυτός υπαγορεύει να μην υφίστανται «οι διακινούμενοι εργαζόμενοι [...] μείωση του ποσού των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως λόγω του ότι άσκησαν το δικαίωμά τους σε ελεύθερη κυκλοφορία» (αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 2013, *Concepción Salgado Gonzalez*, C-282/11, EU:C:2013:86, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), πράγμα δε το οποίο σημαίνει ότι η εφαρμογή των κανόνων περί συντονισμού δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την επιδείνωση της θέσεως του διακινούμενου εργαζομένου (αποφάσεις της 17ης Δεκεμβρίου 1998, *Aristóteles Grajera Rodriguez*, C-153/97, EU:C:1998:615, σκέψη 17, της 9ης Οκτωβρίου 1997, *Antonio Naranjo Arjona*, C-31/96, C-32/96 και C-33/96, ECLI:EU:C:1997:475, σκέψη 22, και της 9ης Αυγούστου 1994, *Reichling κατά INAMI*, C-406/93, EU:C:1994:320, σκέψεις 21–24).
- 20 Περαιτέρω, το *Sąd Najwyższy* (Ανώτατο Δικαστήριο) επισημαίνει ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι σκοπός του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71 είναι «να παράσχει στον μισθωτό το μέγιστο θεωρητικό ποσό το οποίο θα μπορούσε να αξιώσει αν είχε συμπληρώσει όλες τις ασφαλιστικές του περιόδους στο οικείο κράτος» (απόφαση της 21ης Ιουλίου 2005, *Koschitzki*, C-30/04, EU:C:2005:492, σκέψη 28). Για την επίτευξη του σκοπού αυτού απαιτείται να λαμβάνονται υπόψη οι αναγνωριζόμενες χωρίς καταβολή εισφορών περίοδοι ασφαλίσεως σε σχέση με το συνολικό άθροισμα των περιόδων εισφορών που έχουν πραγματοποιηθεί βάσει του δικαίου κοινωνικής ασφαλίσεως του αρμόδιου φορέα καθώς και σε άλλα κράτη μέλη (απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 1992, *Antonietta Di Prinzio*, C-5/91, EU:C:1992:76, σκέψη 56).
- 21 Η δεύτερη εναλλακτική ερμηνευτική προσέγγιση στηρίζεται στην παραδοχή ότι η απόφαση *Tomaszewska* επηρεάζει μόνον εν μέρει την ερμηνεία του άρθρου 52 του κανονισμού 883/2004. Δηλαδή η συλλογιστική που ακολούθησε το Δικαστήριο στην εν λόγω απόφαση εφαρμόζεται μόνο για τον καθορισμό του θεωρητικού ποσού της παροχής [άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο (i), του κανονισμού 883/2004], καθόσον η διάταξη αυτή προβλέπει ρητώς ότι το ποσό αυτό πρέπει να υπολογισθεί εκλαμβάνοντας, κατά πλάσμα δικαίου, ότι ο ασφαλισμένος πραγματοποίησε όλες τις αναγνωρισμένες περιόδους ασφαλίσεως στην Πολωνία. Η συλλογιστική αυτή δεν μπορεί, εντούτοις, να εφαρμοστεί στην περίπτωση υπολογισμού του πραγματικού ποσού της παροχής. Προς τούτο

απαιτείται, ωστόσο, μια ερμηνεία του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004, από την οποία να προκύπτει ότι η αναλογία μεταξύ των ποσών που καταβάλλονται από τους αρμόδιους φορείς δύο κρατών μελών πρέπει να καθορίζεται με χωριστό υπολογισμό των περιόδων ασφαλίσεως σε κάθε κράτος μέλος (βάσει των κανόνων που ισχύουν στα εν λόγω κράτη μέλη), στο οποίο ο ασφαλισμένος είχε ασφαλιστική κάλυψη και βάσει διαφορετικών κανόνων για τον υπολογισμό του θεωρητικού και του πραγματικού ποσού της παροχής.

- 22 Υπέρ της ως άνω ερμηνείας του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004 συνηγορεί ενδεχομένως το γεγονός ότι η διάταξη αυτή προβλέπει ότι λαμβάνονται υπόψη μόνον οι περίοδοι ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας του αρμόδιου φορέα (της πολωνικής νομοθεσίας εν προκειμένω). Ακολούθως γίνεται αναγωγή των περιόδων αυτών στη συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως που έχουν πραγματοποιηθεί βάσει των νομοθεσιών όλων των κρατών μελών στα οποία έχει υπαχθεί ο ασφαλισμένος κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας του.
- 23 Μια τέτοια ερμηνεία μπορεί να θεωρηθεί αμφιλεγόμενη. Και τούτο διότι εισάγει διαφορετικούς κανόνες καθορισμού του χρόνου ασφαλίσεως για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της παροχής και για τον υπολογισμό του καταβλητέου πραγματικού ποσού της παροχής. Στην περίπτωση υπολογισμού του θεωρητικού ποσού της παροχής, θα προστεθούν οι περίοδοι εισφορών στην ημεδαπή και στην αλλοδαπή για τον υπολογισμό του ανώτατου ορίου των αναγνωριζόμενων στην ημεδαπή χωρίς καταβολή εισφορών περιόδων ασφαλίσεως που μπορούν να ληφθούν υπόψη. Στην περίπτωση υπολογισμού του πραγματικού ποσού της παροχής, στον συνολικό χρόνο ασφαλίσεως θα περιληφθούν μόνον οι περίοδοι ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν βάσει της νομοθεσίας κάθε κράτους μέλους και αυτές οι περίοδοι θα υπολογισθούν χωριστά. Στην προκείμενη περίπτωση, για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού, ο χρόνος ασφαλίσεως θα ήταν 445 μήνες, ενώ για τον υπολογισμό του πραγματικού ποσού θα ήταν μόνον 407 μήνες. Θα αυξάνονταν το θεωρητικό ποσό της παροχής και το καταβλητέο από το πολωνικό συνταξιοδοτικό όργανο πραγματικό ποσό της παροχής. Ωστόσο δεν θα μεγάλωνε το ποσοστό συμμετοχής του πολωνικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως στη χρηματοδότηση της οφειλόμενης στον ασφαλισμένο παροχής συντάξεως γήρατος, το οποίο, αντί για 39,5% βάσει της πρώτης ερμηνευτικής εκδοχής, θα ήταν μόλις 33,9%.
- 24 Υπέρ της εν λόγω ερμηνείας του άρθρου 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004 μπορεί να συνηγορεί η άποψη που διατυπώνεται στην απόφαση της 26ης Ιουνίου 1980, *Menzies* (793/79, EU:C:1980:172), ότι ορισμένες περίοδοι ασφαλίσεως λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού, αλλά όχι και για τον υπολογισμό του πραγματικού ποσού της παροχής (σκέψη 12 της αποφάσεως αυτής και απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2002, *Angel Barreira Perez*, C-347/00, EU:C:2002:560, σκέψη 32).

- 25 Η τρίτη ερμηνευτική επιλογή προϋποθέτει ότι η απόφαση Tomaszewska εφαρμόζεται μόνο σε περιπτώσεις που αφορούν τη θεμελίωση δικαιώματος συντάξεως γήρατος και όχι τον υπολογισμό του ύψους της συντάξεως αυτής. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι περίοδοι ασφαλίσεως σε άλλα κράτη μέλη δεν λαμβάνονται καθόλου υπόψη για τον υπολογισμό του ανώτατου ορίου (1/3 των περιόδων εισφορών) των αναγνωριζόμενων χωρίς καταβολή εισφορών περιόδων ασφαλίσεως, το οποίο μπορεί να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό του ύψους της παροχής.
- 26 Μια τέτοια εκδοχή, υπέρ της οποίας τάσσεται το συνταξιοδοτικό όργανο, μπορεί να στηριχθεί στη διάκριση στην οποία προέβη το Δικαστήριο μεταξύ των κανόνων που αφορούν τη θεμελίωση του δικαιώματος συντάξεως γήρατος και εκείνων που αφορούν τον υπολογισμό του ύψους της (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 1996, Lafuente Nieto κατά Instituto Nacional de la Seguridad Social και Tesorería General de la Seguridad Social, C-251/94, EU:C:1996:319, σκέψη 49) καθώς και στο σημείο 2 της αποφάσεως Η6. Ωστόσο, τόσο η ως άνω απόφαση του Δικαστηρίου όσο και η απόφαση Η6 εκδόθηκαν πριν από τη δημοσίευση της αποφάσεως Tomaszewska.
- 27 Υπέρ της τρίτης ερμηνευτικής εκδοχής μπορεί να προβληθεί το γεγονός ότι το άρθρο 6 του κανονισμού 883/2004 (το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71) προβλέπει ότι οι περίοδοι ασφαλίσεως σε άλλα κράτη μέλη λαμβάνονται υπόψη «στο βαθμό που είναι αναγκαίο». Καθόσον ο κανόνας είναι ο συνυπολογισμός των περιόδων αυτών από τον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους μόνο «στο βαθμό που είναι αναγκαίο», θα μπορούσε να συναχθεί εξ αυτού ότι η απόφαση Tomaszewska μπορεί να εφαρμοστεί μόνον όταν ο ασφαλισμένος δεν δικαιούται παροχής βάσει των χωριστά υπολογιζόμενων περιόδων εισφορών και περιόδων ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών σε κάθε κράτος μέλος στο οποίο είναι ασφαλισμένος. Εν προκειμένω, όμως, ο ασφαλισμένος θεμελίωσε συνταξιοδοτικό δικαίωμα λόγω γήρατος χωρίς να απαιτείται η εφαρμογή της μεθόδου υπολογισμού του χρόνου ασφαλίσεως σύμφωνα με την απόφαση Tomaszewska και, επομένως, δεν ήταν αναγκαίο να ληφθεί υπόψη ο χρόνος ασφαλίσεως σε άλλο κράτος μέλος για τον υπολογισμό του χρόνου ασφαλίσεως που απαιτείται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Στην περίπτωση αυτή, το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 883/2004 μπορεί να έχει την έννοια ότι, όταν για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος δεν είναι αναγκαίος ο συνυπολογισμός του χρόνου ασφαλίσεως σε άλλο κράτος μέλος, ο εν λόγω χρόνος ασφαλίσεως δεν λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό της διάρκειας της περιόδου ασφαλίσεως στην ημεδαπή (ως άθροισμα των εθνικών περιόδων εισφορών και των αναγνωριζόμενων στην ημεδαπή περιόδων ασφαλίσεως χωρίς καταβολή εισφορών έως, κατ' ανώτατο όριο, το 1/3 των περιόδων εισφορών στην ημεδαπή και στην αλλοδαπή).